

1.3.2021 (päivitetty 1.6.2024)

VN/1308/2021

OHJE MENETTELYTAVOISTA ARVONIMIASIOISSA

Sisällys

OHJE MENETTELYTAVOISTA ARVONIMIASIOISSA	1
1 Yleistä	2
2 Edellytykset arvonimen myöntämiselle	2
3 Arvonimiesityksen tekeminen	3
Arvonimiesityksen liitteet	4
4 Arvonimiesityksen käsittely	5
5 Arvonimilautakunnan toiminta	5
6 Tasavallan presidentin päätös	6
7 Tasavallan presidentin avoin kirje	6
8 Arvonimestä suoritettava vero	6
9 Päätöksen julkisuus	7
10 Arvonimiesityksen uusiminen kielteisen ratkaisun jälkeen	7
11 Uuden arvonimen ehdottaminen	7
12 Yhteystiedot	8
LIITE: Arvonimiasetuksen mukaiset arvonimet veroryhmittäin	9

1 Yleistä

Arvonimiä pidetään julkisena tunnustuksena kansalaiselle hänen suomalaisen yhteiskunnan hyväksi tekemästään työstä. Arvonimeen ei liity oikeuksia ja velvollisuuksia, joita liittyy esimerkiksi vastaavaan virka-arvoon.

Valtioneuvoston kanslian valmisteluvastuulla olevien arvonimiasioiden käsittelyyn sovelletaan tasavallan presidentin asetusta arvonimistä (381/2000, muut. 478/2020, jäljempänä "arvonimiasetus"). Asetus perustuu julkisen arvonannon osoituksista annettuun lakiin (1215/1999), jonka mukaan tasavallan presidentti päättää yksittäistä arvonimeä koskevasta asiasta, jolle päätöksen tekoa ole säädetty muun viranomaisen tehtäväksi.

Tämä ohje koskee vain valtioneuvoston kanslian valmisteluvastuulla olevia arvonimiä. Näitä arvonimiä on noin sata ja ne on lueteltu veroryhmittäin arvonimiasetuksen ja tämän ohjeen liitteessä.

Valtioneuvoston kanslian valmisteluvastuulla olevien arvonimien lisäksi tasavallan presidentti päättää myös muista julkisen arvonannon osoituksista kuten erilaisista kunnia- ja ansiomerkeistä sekä esimerkiksi akateemikon arvonimestä. **Tämä ohje ei koske näitä muita arvonannon osoituksia.**

Arvonimen saajan tulee olla erityisen ansioitunut, hyvämaineinen ja nuhteeton ja soveltua esitetyn arvonimen saajaksi. Näitä arvonimen myöntämisen yleisiä edellytyksiä arvioidaan kokonaisuutena ottaen huomioon arvonimihakemuksessa esitetyt seikat, saadut selvitykset sekä muut tiedossa olevat asiat. Arvonimihakemuksen valmistelussa tietyn henkilön edellytykset saada arvonimi tulevat tarkkaan arvioiduiksi.

Arvonimiesitykset arvioi valtioneuvoston kanslian valmistelun pohjalta pääministerin johtama arvonimilautakunta, joka puoltaa esityksiä tasavallan presidentin hyväksyttäväksi, jos arvonimen myöntämisen edellytysten arvioidaan täyttyvän. Tasavallan presidentti päättää arvonimien myöntämisestä yleensä kahdesti vuodessa.

Avoimesta kirjeestä, jolla tasavallan presidentti myöntää arvonimen, maksetaan lakisääteinen vero.

Myönnettyjen arvonimien määrä vaihtelee vuosittain. Vuosina 2016–2020 tasavallan presidentti on myöntänyt keskimäärin 140 arvonimeä vuodessa.

2 Edellytykset arvonimen myöntämiselle

Yleisenä edellytyksenä arvonimen myöntämiselle on, että arvonimen saajan tulee olla erityisen ansioitunut, hyvämaineinen ja nuhteeton ja soveltua esitetyn arvonimen saajaksi. Näitä arvonimen yleisiä edellytyksiä arvioidaan kokonaisuutena ottaen huomioon arvonimihakemuksessa esitetyt seikat, saadut selvitykset sekä muut tiedossa olevat seikat. Tämän arvioimiseksi

jokaisesta henkilöstä, jolle arvonimeä haetaan, pyydetään lausunto oikeusrekisterikeskukselta, poliisilta ja verohallitukselta. Lautakunnan tiedossa voi näiden rekisteritietojen lisäksi olla muita seikkoja, jotka vaikuttavat hyvämaineisuuden ja nuhteettomuuden arviointiin.

Koska arvonimi on lain mukaan julkisen arvonannon osoitus, on sen katsottu edellyttävän, että arvonimen saaja on menestynyt poikkeuksellisen hyvin omalla työ- tai virkaurallaan tai elämäntyössään muuten. Lisäksi edellytetään yhteiskunnallisia ansioita. Ne voivat olla valtiollisia tai kunnallisia tai liittyä henkilön toimintaan esimerkiksi järjestöissä, vapaaehtoistyössä tai kirkon piirissä.

Ehdotetun arvonimen tulisi, mikäli mahdollista, kuvata henkilön elämäntyötä.

Samalla sektorilla voi olla useita arvonimiä ja niissä on tietty hierarkia, jonka mukaisesti arvonimen myöntämistä arvioidaan.

Arvonimiä koskevassa lainsäädännössä ei ole ikärajoituksia. Yleensä arvonimi myönnetään henkilölle, joka on jo täyttänyt 50 vuotta, jolloin tarvittavia ansioita on ehtinyt kertyä. Arvonimiä on myönnetty työelämässä oleville ja eläkkeelle siirtyville tai siirtyneille. Yleensä henkilölle myönnetään elämäntyöstään vain yksi arvonimi.

Jos asianomaiselle on annettu Vapaudenristin, Suomen Valkoisen Ruusun tai Suomen Leijonan ritarikunnan kunniamerkki tai jokin muu tasavallan presidentin myönnettäväksi kuuluva arvonimi **viimeisten seitsemän vuoden aikana**, ei arvonimeä lähtökohtaisesti myönnetä. Samalle henkilölle ei myöskään tulisi samanaikaisesti hakea sekä arvonimeä että kunniamerkkiä.

Arvonimeä ei pääsääntöisesti myönnetä sinä kalenterivuonna, jolloin henkilö **täyttää ns. tasavuosia**, koska halutaan korostaa arvonimien myöntämistä ansioiden perusteella.

Sama arvonimi voidaan myöntää usealle henkilölle. Kuitenkin arkkiatrin ja ylisosiaalineuvoksen arvonimi voi olla samanaikaisesti vain yhdellä henkilöllä (arvonimiasetus 3 §).

Arvonimiasetuksen 8 §:n mukaan arvonimen haltija voi menettää arvonimen, jos hänet tuomitaan yli yhden vuoden vankeusrangaistukseen.

3 Arvonimiesityksen tekeminen

Arvonimeä koskeva asia tulee vireille kirjallisella esityksellä, joka on osoitettava tasavallan presidentille (arvonimiasetus 4 §).

Arvonimiesitys tehdään verkkolomakkeella suomi.fi-palvelussa (hakusana: arvonimi) tai valtioneuvoston kanslian verkkosivuilla osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/huomionosoitukset/arvonimet>

Esityksen voivat tehdä yksityiset henkilöt, yhteisöt tai molemmat yhdessä. Kunta voi hakea arvonimeä yksinäänkin. Esityksen tekijöiden on varmistettava etukäteen, että henkilö tietää hänelle esitettävän arvonimeä. Henkilöltä pyydetään kirjallinen suostumus häntä koskevien tietojen selvittämiseen.

Henkilö ei voi itse esittää itselleen arvonimeä.

Kirjallinen esitys arvonimen saajasta tulee perustella lyhyesti ja selvästi.

Jos esitys koskee elinkeinoelämän arvonimeä, hakemuksesta tulee käydä ilmi yritystoiminnan keskeiset tunnusluvut, kuten liikevaihdon suuruus. Tällaisia arvonimiä ovat esimerkiksi vuorineuvos, energianeuvos, kauppaneuvos, teollisuusneuvos, talousneuvos ja yrittäjäneuvos.

Arvonimiesityksen liitteet

Selvitykset ja asiakirjat joko suomeksi tai ruotsiksi:

1. Mahdollisimman tarkka ja seikkaperäinen **ansioluettelo** (CV), josta käy ilmi henkilön täydellinen nimi, henkilötunnus, kotiosoite, opinnot, päätoimet sekä sivu- ja luottamustoimet ja niiden ajankohdat sekä virkamiehiltä lisäksi **ote nimikirjasta**.
2. Yhdistysten ja yhteisöjen osalta ote tai oikeaksi todistettu jäljennös esitykseen liittyvistä **päätöspöytäkirjoista**.
3. **Sitoumus arvonimestä perittävän veron suorittamisesta**. Jos sitoumuksen antavat yksityishenkilöt, allekirjoittajia tulee olla vähintään kaksi.

Arvonimestä maksettavan veron suuruus määräytyy myönnetyn arvonimen ja arvonimen saajan päätoimen mukaan. Päätoimisesti valtion, kunnan tai kirkon palveluksessa olevien tai niiden palveluksesta eläkkeelle siirtyneiden henkilöiden kohdalla vero on alempi.

4. Henkilön antama **suostumus valtioneuvoston kanslialle** lausuntojen pyytämiseksi eri viranomaisilta.
5. **Yhteyshenkilön tiedot**; nimi, osoite, puhelinnumero ja sähköpostiosoite.

Hakemukseen voi lisäksi liittää puoltolausunnot niiltä tahoilta, jotka haluavat tukea yksittäistä arvonimihakemusta.

Asiakirjat toimitetaan sähköisesti.

Jos hakemusta ei jostain perustellusta syystä ole mahdollista tehdä verkossa, se voidaan toimittaa paperimuodossa valtioneuvoston kirjaamoon. Tällöin aloitteentekijät allekirjoittavat esityksen nimenselvennyksin. Allekirjoituksen yhteyteen merkitään allekirjoittajan asema yhteisössä.

4 Arvonimiesityksen käsittely

Tarkistettuaan, että esitys on oikein tehty ja että esitys sisältää tarvittavat asiakirjat ja liitteet, valtioneuvoston kanslia pyytää arvonimiesityksestä lausunnon oikeusrekisterikeskukselta, asianomaiselta aluehallintovirastolta ja poliisiviranomaiselta, verohallinnolta sekä arvonomesta riippuen muilta tarpeelliseksi katsomiltaan viranomaisilta ja tahoilta.

Suhteellisen laajasta ja aikaa vievästä lausuntokierroksesta johtuen esitysten käsittelyaika on vähintään puoli vuotta. Käsittelyaika saattaa olla huomattavasti pidempikin.

On mahdollista, että hakemusta pyydetään täydentämään käsittelyn aikana.

Arvonimilautakunta käsittelee esityksiä yleensä kaksi kertaa vuodessa. Joulukuun loppuun mennessä toimitetut esitykset pyritään käsittelemään seuraavan kevään aikana ja kesäkuun loppuun mennessä toimitetut esitykset syksyn aikana.

Tasavallan presidentti myöntää arvonomiä arvonimilautakunnan käsittelyn jälkeen yleensä kaksi kertaa vuodessa touko-kesäkuussa sekä joulukuussa.

5 Arvonimilautakunnan toiminta

Arvonimiasioiden käsittelyä varten valtioneuvoston kanslian yhteydessä on arvonimilautakunta, joka arvioi arvonimiesitykset ja puoltaa esityksiä tasavallan presidentin hyväksyttäväksi, jos arvonomien myöntämisen yleisten edellytysten arvioidaan täyttyvän (arvonimiasetus 6 §).

Lautakunnan asettaa julkisista arvannon osoituksista annetun lain nojalla tasavallan presidentti. Lautakunnan puheenjohtajana on pääministeri ja lautakuntaan voi kuulua enintään yhdeksän jäsentä, jotka nimitetään kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenet edustavat yhteiskunnallisten asioiden, kulttuurin ja elinkeinoelämän asiantuntemusta. Sihteerinä toimii valtioneuvoston kanslian virkamies (arvonimiasetus 6 §).

Valtioneuvoston kanslian esittelijä valmistelee ja esittelee arvonimiesitykset arvonimilautakunnalle. Lautakuntakäsittelyn jälkeen pääministeri esittelee arvonimiesitykset tasavallan presidentille.

Arvonimilautakunta voi puoltaa tai olla puoltamatta esitystä. Se voi myös lykätä asian käsittelyä esimerkiksi lisäselvitysten saamiseksi tai ehdottaa,

että esitetyn arvonimen sijasta myönnettäisiin jokin toinen haettavan henkilön ansioihin paremmin sopiva arvonimi.

6 Tasavallan presidentin päätös

Tasavallan presidentti päättää arvonimistä arvonimilautakunnan käsittelyn jälkeen valtioneuvostossa presidentin esittelyssä ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta.

Myönnetyt arvonimet ovat esittelyn jälkeen luettavissa valtioneuvoston kanslian verkkosivulla. Jos päätös on kielteinen tai henkilölle tarjotaan toista arvonimeä, valtioneuvoston kanslia on yhteydessä esityksen yhteyshenkilöön.

7 Tasavallan presidentin avoin kirje

Jos tasavallan presidentti myöntää arvonimen, arvonimestä annetaan toimituskirjana tasavallan presidentin avoin kirje, jonka presidentti allekirjoittaa.

Avoin kirje on paitsi toimituskirja, myös eräänlainen kunniakirja, johon juhlavuutta tuovat valtionjohdon allekirjoitukset ja sinetti. Avoimessa kirjeessä todetaan, että tasavallan presidentti on myöntänyt henkilölle oikeuden käyttää arvonimeä.

Avoin kirje tulee veron maksamisen jälkeen mahdollisimman nopeasti noutaa valtioneuvoston jakelukeskuksesta. Avointa kirjettä noudettaessa tulee osoittaa maksukuitilla, että vero on maksettu.

Erillisestä pyynnöstä avoin kirje voidaan lähettää kirjattuna kirjeenä, jolloin kuitti maksetusta verosta skannataan ja lähetetään sähköpostilla osoitteeseen arvonimiasiat@gov.fi.

8 Arvonimestä suoritettava vero

Arvonimestä maksettavan veron suuruus määräytyy myönnetyn arvonimen ja arvonimen saajan päätoimen mukaan. Veroluokkia on 16 (laki arvonimistä suoritettavasta verosta).

Päätoimisesti valtion, kunnan tai kirkon palveluksessa olevien tai niiden palveluksesta eläkkeelle siirtyneiden henkilöiden kohdalla vero on alempi kuin muiden. Veron määrä vaihtelee arvonimestä riippuen 70 ja 48 400 euron välillä. Jos arvonimen saaja on ollut valtion, kunnan tai kirkon palveluksessa, veron määrä vaihtelee 50 ja 12 100 euron välillä.

Tieto maksettavasta veron määrästä **toimitetaan hakemuksen yhteyshenkilölle** muutaman viikon kuluttua siitä, kun arvonimi on myönnetty.

Arvonimeä koskevan esityksen tekijä on velvollinen suorittamaan veron. Vero maksetaan veronmaksuohjeiden mukaisesti pankin kautta verohallinnolle, ei valtioneuvoston kanslialle. Veroa maksettaessa on aina ilmoitettava viitenumero 5555. Veron voi maksaa myös ennen eräpäivää. Kirjeen voi noutaa heti, kun vero on maksettu.

9 Päätöksen julkisuus

Tasavallan presidentin päätökset arvonimistä ovat julkisia. Valtioneuvoston kanslia ilmoittaa etukäteen esittelypäivän valtioneuvoston kanslian verkkosivuilla.

Valtioneuvoston kanslia tiedottaa heti presidentin esittelyn jälkeen arvonimien saajat ja myönnetyt arvonimet. Tiedon ratkaisusta voi pyytää tasavallan presidentin päätöksenteon jälkeen. Pyynnön voi tehdä valtioneuvoston kanslialle puhelimitse tai sähköpostilla. Yhteystiedot löytyvät ohjeen kohdasta 12.

10 Arvonimiesityksen uusiminen kielteisen ratkaisun jälkeen

Jos arvonimeä ei myönnetty, on suositeltavaa odottaa ansioiden karttumista vähintään muutamia vuosia. Tämän jälkeen voi panna vireille samaa arvonimeä koskevan uuden esityksen. Erityisistä syistä uusi esitys voidaan tehdä nopeamminkin, esimerkiksi jos ensimmäisestä esityksestä on jäänyt pois tärkeitä asiaan vaikuttavia perusteluja.

11 Uuden arvonimen ehdottaminen

Arvonimihakemus voi koskea myös uutta arvonimeä, jollaista ei vielä ole ja jota ei ole mainittu arvonimiasetuksen liitteessä. Jos henkilölle esitetään uutta arvonimeä, on esitettävä perustelut uuden arvonimen käyttöönottoon.

Jos uusi arvonimi päätetään ottaa käyttöön, se lisätään säädösmuutoksella arvonimiasetuksen liitteeseen, jonka jälkeen tasavallan presidentti voi myöntää sen. Samalla päätetään myös mihin veroryhmään arvonimi lisätään.

Käytännössä uusia arvonimiä otetaan käyttöön harvoin.

12 Yhteystiedot

Lisätietoja

Valtioneuvoston kanslia, arvonimiasiat

Puhelimitse: 0295 160270

0295 161031

Sähköposti: arvonimiasiat@gov.fi

<https://valtioneuvosto.fi/huomionosoitukset/arvonimet>

Valtioneuvoston kirjaamo

Arvonimiasiat

PL 23

00023 VALTIONEUVOSTO

p. 0295 16001 (valtioneuvoston vaihde) Sähköposti:

kirjaamo.vnk@gov.fi

LIITE: Arvonimiasetuksen mukaiset arvonimet veroryhmittäin*Arvonimet ryhmä 1*

valtionneuvos
vuorineuvos

Arvonimet ryhmä 2

energianeuvos
erikoislähettiläs
kauppaneuvos
liikenneuvos
maanviljelysneuvos
matkailuneuvos
merenkulkuneuvos
metsäneuvos
ministeri
rahoitusneuvos
teollisuusneuvos
valtiopäiväneuvos
viestintäneuvos
ylipormestari

Arvonimet ryhmä 3

apteekki­neuvos
insinööri­neuvos
vakuutus­neuvos
yrittäjä­neuvos

Arvonimet ryhmä 4

kaupunginjohtaja
kaupunkineuvos

Arvonimet ryhmä 5

arkkiatri
laamanni
maaneuvos
patenttineuvos
rakennusneuvos
ylisosaalineuvos

Arvonimet ryhmä 6

kanslianeuvos
lehdistö­neuvos
maakuntaneuvos
professori
sairaalan­neuvos

Arvonimet ryhmä 7

budjettineuvos
eläinlääkintöneuvos

eräneuvos
hallitusneuvos
kalastusneuvos
kentuäpiispa
kulttuurineuvos
kunnallisneuvos
liikuntaneuvos
lääkintöneuvos
maanmittausneuvos
metsätalousneuvos
museoneuvos
nuorisoasiainneuvos
poliisineuvos
pääkonsuli
työsuojeluneuvos
satamaneuvos
verotusneuvos
ympäristöneuvos

Arvonimet ryhmä 8

ammattikasvatusneuvos
balettineuvos
elokuvaneuvos
järjestöneuvos
kalatalousneuvos
kamarineuvos
kaupallinen neuvos
kihlakunnan­neuvos
kiinteistö­neuvos
kirjapainoneuvos
kirjastoneuvos
korkeakouluneuvos
kotiseutuneuvos
kotitalousneuvos
kotiteollisuusneuvos
kouluneuvos
kunnanjohtaja
käsityöneuvos
luotsineuvos
lähetystöneuvos
musiikkineuvos
opetusneuvos
pitäjänneuvos
pormestari
puutarhaneuvos
revisioneuvos
seurakuntaneuvos
sosiaalineuvos

taideneuvos
talusneuvos
teatterineuvos
terveydenhuoltoneuvos
uittoneuvos

Arvonimet ryhmä 9

yli­agronomi
yli­arkkitehti
yli­insinööri
yli­intendentti
ylimetsänhoitaja

Arvonimet ryhmä 10

konsuli
lähetystösihteeri
taloustirehtööri
ylikamreeri
ylirakennusmestari

Arvonimet ryhmä 11

rehtori
varakonsuli

Arvonimet ryhmä 12

yliopettaja

Arvonimet ryhmä 13

asessori
eläinlääkintöasessori
lehtori

Arvonimet ryhmä 14

intendentti
kamreeri
postimestari
rovasti
sotakamreeri

Arvonimet ryhmä 15

lentokapteeni

Arvonimet ryhmä 16

director cantus
director musices